

LECTIO XI: Η ΡΩΜΗ ΚΑΙ Η ΚΑΡΧΗΔΟΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ρώμη και η Καρχηδόνα συνέδεσαν τις τύχες τους με τρεις πολέμους σε διάστημα 120 περίπου χρόνων. Ο δεύτερος Καρχηδονιακός πόλεμος (218-202 π.Χ.) υπήρξε μια τόσο οδυνηρή εμπειρία για τους Ρωμαίους, ώστε η ανάγκη της διατήρησης ή της καταστροφής της Καρχηδόνας να αποτελέσει στις επόμενες δεκαετίες το επίκεντρο μιας ζωηρής πολιτικής διαμάχης. Ο ιστορικός Σαλλούστιος (και άλλοι ιστορικοί) αποδίδει έναν καθοριστικό ρόλο στην εξαφάνιση του «φόβου των Καρχηδονίων», όσο αφορά την εξέλιξη των ηθών στη Ρώμη (βλ. το μάθ. IV). Οι Ρωμαίοι είδαν τη νίκη τους στο δεύτερο Καρχηδονιακό πόλεμο ως θρίαμβο της αντοχής και της καρτερίας τους (constantia) παρά τις αλλεπάλληλες ήττες που υπέστησαν από τον Αννίβα. Στον τελευταίο αναγνώρισαν φυσικά και στρατιωτικά προσόντα, αλλά υπογράμμισαν τα ηθικά του ελαττώματα (σκληρότητα, δολιότητα, ασέβεια) που στα μάτια τους προδίκαζαν την τελική του ήττα.

ΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
Hannibal, dux Carthaginensis, VI et XX annos natus, omnes gentes Hispaniae bello superavit et Saguntum vi expugnavit. Postea Alpes, quae Italiam ab Gallia seiungunt, cum elephantis transiit. Ubi in Italia fuit, apud Ticinum, Trebiam, Transumenum et Cannas copias Romanorum profligavit et delevit. Populus Romanus cladem Cannensem pavidus audivit. In agro Falerno Hannibal ex insidiis Fabii Maximi se expedit. Postquam XIV annos in Italia complevit, Carthaginenses eum in Africam revocaverunt. Ibi Hannibal bellum cum Romanis componere frustra cupivit. Denique cum P. Scipione	Ο Αννίβας, ο Καρχηδόνιος στρατηγός, σε ηλικία 26 χρόνων όλα τα έθνη της Ισπανίας στον πόλεμο νίκησε και το Σάγουντο με τη βία κυρίευσε. Έπειτα, τις Άλπεις, οι οποίες χωρίζουν την Ιταλία από τη Γαλατία, με ελέφαντες πέρασε. Μόλις στην Ιταλία βρέθηκε, κοντά στον (ποταμό) Τίκινο, στον (ποταμό) Τρεβία, στη (λίμνη) Τρασιμένη και στις Κάννες. τις ρωμαϊκές στρατιές κατατρόπωσε κι εξολόθρεψε. Ο ρωμαϊκός λαός την καταστροφή στις Κάννες έντρομος πληροφορήθηκε. Στο Φελρνό αγρό ο Αννίβας από την ενέδρα του Φαβίου Μαξίμου ξέφυγε. Αφού 14 χρόνια στην Ιταλία συμπλήρωσε, οι Καρχηδόνιοι αυτόν στην Αφρική ανακάλεσαν. Εκεί ο Αννίβας τον πόλεμο με τους

apud Zamam dimicavit, sed Romani victoriam reportaverunt.	Ρωμαίους να τελειώσει μάταια επεδίωξε. Τελικά, με τον Πόπλιο Σκιπίωνα κοντά στη Ζάμα αγωνίστηκε, αλλά οι Ρωμαίοι τη νίκη κέρδισαν.
--	---

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ
dux: > δούκας superavit: < super ≈ υπέρ transit: πρβ. τράνζιτ copias: copia = πλήθος· πρβ. (φωτο)κόπια cladem: κλάω expedivit: ex+pes ≈ πόδι· πρβ. έκποδών complevit: πρβ. κομπλέ << γαλλ.· plē-nus

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ		
ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΡΗΜΑΤΑ
<u>A' ΚΛΙΣΗ</u> ΘΗΛΥΚΑ ✓ Hispania-Hispaniae = Ισπανία ✓ Italia-Italiae = Ιταλία ✓ Gallia-Galliae = Γαλατία ✓ Cannae-Cannarum = Κάννες ✓ Africa-Africae = Αφρική ✓ Zama-Zamae = Ζάμα ✓ Insidiae-insidiarum = ενέδρα (plurale tantum) ✓ Victoria-victoriae = νίκη ✓ Copia-copiae = αφθονία ✓ Copiae-copiarum = στρατεύματα ΑΡΣΕΝΙΚΑ ✓ Trebia-Trebiae = Τρεβίας <u>B' ΚΛΙΣΗ</u> ΑΡΣΕΝΙΚΑ ✓ Annus-anni = χρόνος/έτος ✓ Ticinus-Ticini = Τικίνος ✓ Romanus-Romani = Ρωμαίος ουσιαστικοποιημένο επιθέτο που δηλώνει το έθνος ✓ Ager-agri = αγρός ✓ Elephantus-elephantis = ελέφαντας ✓ Populus-populi = λαός ✓ Trasumenus-Trasumeni = Τρασιμένη ✓ Fabius-Fabii/i = Φάβιος ✓ Maximus-Maximi = Μάξιμος ΟΥΔΕΤΕΡΑ ✓ Bellum-belli = πόλεμος ✓ Saguntum-Sagunti = Σαγούντο <u>Γ' ΚΛΙΣΗ</u> ΑΡΣΕΝΙΚΑ ✓ Hannibal-Hannibalis = Αννίβας ✓ Dux-ducis = αρχηγός/ηγεμόνας/στρατηγός ✓ Elephans-elephantis = ελέφαντας ✓ Scipio-Scipionis = Σκιπίωνας ✓ Carthaginienses-Carthaginiensium = Καρχηδόνιος ΘΗΛΥΚΑ ✓ Gens-gentis = έθνος/γένος ✓ Vis = δύναμη ✓ Clades-cladis = καταστροφή/συντριβή ✓ Alpes-Alpium = Άλπεις	<u>B' ΚΛΙΣΗ</u> ✓ XXVI = sex et viginti = 26(απόλυτο αριθμητικό) ✓ XIV = quattuordecim = 14(απόλυτο αριθμητικό) ✓ Natus-nata-natum = γεννημένος-η-ο ✓ Falernus-Falerna-Falernum = φαλερνός-η-ο ✓ Romanus-Romana-Romanum = Ρωμαίος-α-ο ✓ Pavidus-pavida-pavidum = έντρομος-η-ο pavidior- pavidior-pavidius, pavidissimus-pavidissima-pavidissimum <u>Γ' ΚΛΙΣΗ</u> ✓ Carthaginiensis-Carthaginiensis-Carthaginiense = Καρχηδόνιος-α-ο/Καρχηδονιακός-η-ο ✓ Cannensi-Cannensis-Cannense = ο-η-το των Καννών ✓ Omnis-omnis-omne = όλος-η-ο	<u>A' ΣΥΖΥΓΙΑ</u> ✓ Supero-superavi-superatum-superare = νικώ ✓ Expugno-expugnavi-expugnatum-expugnare = κυριεύω ✓ Profligo-profligavi-profligatum-profligare = κατατροπώνω ✓ Revoco-revocavi-revocatum-revocare = ανακαλώ ✓ Dimico-dimicavi-dimicatum-dimicare = αγωνίζομαι/κάνω αγώνα ✓ Reporto-reportavi-reportatum-reportare = κερδίζω <u>B' ΣΥΖΥΓΙΑ</u> ✓ Deleo-delevi-deletum-delere = σκοτώνω/καταστρέφω ✓ Compleo-complevi-completum-complere = συμπληρώνω <u>Γ' ΣΥΖΥΓΙΑ</u> ✓ Cupio-cupivi-cupitum-cupere = επιθυμώ ✓ Compono-composui-compositum-componere = τελειώνω τον πόλεμο με συνθήκη ✓ Seiungo-seiunxi-seiunctum-seiungere = χωρίζω ✓ Nascor-natus sum-natum-nasci = γεννιέμαι <u>Δ' ΣΥΖΥΓΙΑ</u> ✓ Transeo-transii-transitum-transire = περνώ, διασχίζω ✓ Audio-audivi-auditum-audire = ακούω ✓ Expedio-expedivi-exreditum-expedire = απελευθερώνω
ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ	ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ	ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

✓ et = και(συμπλεκτικός) ✓ sed = αλλά(αντιθετικός) ✓ postquam = αφού(χρονικός) ✓ ubi = όταν(χρονικός)	✓ in+αφαιρετική ✓ in+αιτιατική ✓ cum+αφαιρετική ✓ ex+αφαιρετική ✓ ab+αφαιρετική ✓ apud+αιτιατική	✓ Postea = αργότερα(χρονικό) ✓ Ibi = εκεί (τοπικό) ✓ Frustra = μάταια(τροπικό) ✓ Denique = τελικά(χρονικό)
ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ		
✓ Is-ea-id = αυτός-η-ο(οριστική) ✓ Qui-quae-quod = ο οποίος-η οποία-το οποίο (αναφορική) ✓ Se = εαυτόν (προσωπική)		

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ	ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ
Hannibal, dux Carthaginensis, VI et XX annos natus, omnes gentes Hispaniae bello superavit: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό.	
Hannibal: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος, του ουσιαστικού γ' κλίσης Hannibal, Hannibalis dux: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος, του ουσιαστικού γ' κλίσης dux, ducis Carthaginensis: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος, του τριγενούς και δικατάληκτου επιθέτου γ' κλίσης Carthaginensis, Carthaginensis, Carthaginense VI et XX (sex et viginti): 26 απόλυτο αριθμητικό επίθετο, άκλιτο annos: αιτιατική πτώση, πληθυντικός αριθμός,, αρσενικό γένος, του ουσιαστικού β' κλίσης annus -i natus: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος, β κλίση, της μετοχής παρακειμένου του αποθετικού ρήματος nascor, natus sum, natum, nasci omnes: αιτιατική πτώση, πληθυντικός αριθμός, θηλυκό γένος, τριγενούς και δικατάληκτου του επιθέτου γ' κλίσης omnis, omnis, omne gentes: αιτιατική πτώση, πληθυντικός αριθμός,, θηλυκό γένος, του ουσιαστικού γ' κλίσης gens, gentis Hispaniae: γενική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος, του ουσιαστικού α' κλίσης Hispania -ae bello: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, ουδέτερο γένος, του ουσιαστικού β' κλίσης bellum -i superavit: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος παρακείμενος, ενεργητική φωνή του ρήματος α' συζυγίας supero, superavi, superatum, superāre	superavit: ρήμα superavit Hannibal: υποκείμενο στο dux: ονοματικός ομοιόπτωτος προσδιορισμός παράθεση στο Hannibal Carthaginensis: ονοματικός ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο dux VI et XX (sex et viginti): ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο annos annos: αιτιατική πτώση, του χρόνου στο natus, πιο συγκεκριμένα δηλώνει τη χρονική διάρκεια natus: ουσιαστικοποιημένη επιθετική μετοχή, ως ονοματικός ομοιόπτωτος προσδιορισμός, παράθεση στο Hannibal gentes: αντικείμενο στο superavit omnes: ονοματικός ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο gentes Hispaniae: γενική κτητική στο gentes bello: αφαιρετική οργανική του τρόπου στο superavit

et Saguntum vi expugnavit.: κύρια πρόταση κρίσεως. Συνδέεται με την προηγούμενη παρατακτικά με τον συμπλεκτικό σύνδεσμο et, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό.	
et: παρατακτικός, συμπλεκτικός σύνδεσμος Saguntum: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, ουδέτερο γένος, του ουσιαστικού β' κλίσης Saguntum –i vi: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος, του ουσιαστικού γ' κλίσης vis expugnavit: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος παρακείμενος, ενεργητική φωνή του ρήματος α' συζυγίας expugno, expugnavi, expugnatum, expugnare	expugnavit: ρήμα Hannibal: εννοούμενο υποκείμενο στο expugnavit Saguntum: αντικείμενο στο expugnavit vi: αφαιρετική οργανική του τρόπου στο expugnavit
Postea Alpes, ..., cum elephantis transiit.: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό.	
Postea: χρονικό επίρρημα Alpes: αιτιατική πτώση, πληθυντικός αριθμός, θηλυκό γένος, του ουσιαστικού γ' κλίσης Alpes –ium cum: πρόθεση + αφαιρετική elephantis: αφαιρετική πτώση, πληθυντικός αριθμός, αρσενικό γένος, του ετερόκλιτου ουσιαστικού που κλίνεται βάσει β' κλίσης και γ' κλίσης και ανήκει στα αφθονούντα elephantus –i (ως β' κλίση) και elepha(n)s –ntis (ως γ' κλίση) (Εδώ β' κλίσης) transiit: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος παρακείμενος, ενεργητική φωνή του ρήματος δ' συζυγίας transeo, transii (transivi), transitum, transire	transiit: ρήμα Hannibal: εννοούμενο υποκείμενο στο transiit Alpes: αντικείμενο στο transiit cum elephantis: εμπρόθετος προσδιορισμός της συνοδείας στο transiit Postea: επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο transiit, πιο συγκεκριμένα δηλώνει τη χρονική ακολουθία
quae Italiam ab Gallia seiungunt: δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο Alpes στο οποίο λειτουργεί ως επιθετικός προσδιορισμός. Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία quae, εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει το πραγματικό. Ο χρόνος είναι ενεστώτας, γιατί αναφέρεται στο παρόν.	
quae: ονομαστική πτώση, πληθυντικός αριθμός, θηλυκό γένος της αναφορικής αντωνυμίας qui, quae, quod Italiam: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος, του ουσιαστικού α' κλίσης Italia –ae a(b): πρόθεση + αφαιρετική Gallia: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος, του ουσιαστικού α' κλίσης Gallia –ae seiungunt: γ' πληθυντικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος ενεστώτας, ενεργητική φωνή του ρήματος γ' συζυγίας seiungo, seiunxi, seiunctum, seiungere	seiungunt: ρήμα quae: υποκείμενο στο seiungunt Italiam: αντικείμενο στο seiungunt ab Gallia: εμπρόθετος προσδιορισμός της απομάκρυνσης στο seiungunt

Ubi in Italia fuit: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης « <i>apud Ticinum, Trebiam, Trasumenum et Cannas copias Romanorum profligavit</i> ». Εισάγεται με τον χρονικό σύνδεσμο Ubi , δηλώνει το προτερόχρονο, εκφέρεται με οριστική, γιατί ενδιαφέρει καθαρά από χρονική άποψη. Ο χρόνος είναι παρακείμενος, γιατί δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.	
Ubi: χρονικός σύνδεσμος in: πρόθεση + αφαιρετική Italia: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος, του ουσιαστικού α' κλίσης <i>Italia</i> –ae fuit: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος παρακείμενος του βοηθητικού ρήματος <i>sum, fui, -, esse</i>	fuit: ρήμα (<i>Hannibal</i>): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος. in Italia: εμπρόθετος προσδιορισμός ή εμπρόθετη τοπική αφαιρετική της στάσης σε τόπο στο <i>fuit</i> .
<i>apud Ticinum, Trebiam, Trasumenum et Cannas copias Romanorum profligavit:</i> κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό.	
apud: πρόθεση + αιτιατική πτώση Ticinum: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος, του ουσιαστικού β' κλίσης <i>Ticinus</i> –i Trebiam: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος, του ουσιαστικού α' κλίσης <i>Trebia</i> –ae Trasumenum: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος, του ουσιαστικού β' κλίσης <i>Trasumenus</i> –i et: παρατακτικός, συμπλεκτικός σύνδεσμος Cannas: αιτιατική πτώση, πληθυντικός αριθμός, θηλυκό γένος, του ουσιαστικού α' κλίσης <i>Cannae</i> –arum = του ουσιαστικού <i>Cannae</i> –arum copias: αιτιατική πτώση, πληθυντικός αριθμός, θηλυκό γένος του ετερόσημου ουσιαστικού α' κλίσης <i>copia</i> –ae Romanorum: γενική πτώση, πληθυντικός αριθμός, αρσενικό γένος, του ουσιαστικού β' κλίσης <i>Romanus</i> –i profligavit: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος παρακείμενος, ενεργητική φωνή του ρήματος α' συζυγίας <i>profligo, profligavi, profligatum, profligāre</i>	profligavit: ρήμα Hannibal: εννοούμενο υποκείμενο στο <i>profligavit</i> copias: αντικείμενο στο <i>profligavit</i> Romanorum: γενική κτητική στο <i>copias</i> <i>apud Ticinum:</i> εμπρόθετος προσδιορισμός της στάσης σε τόπο / του πλησίον στο <i>profligavit</i> <i>(apud) Trebiam:</i> εμπρόθετος προσδιορισμός της στάσης σε τόπο / του πλησίον στο <i>profligavit</i> <i>(apud) Trasumenum:</i> εμπρόθετος προσδιορισμός της στάσης σε τόπο / του πλησίον στο <i>profligavit</i> <i>(apud) Cannas:</i> εμπρόθετος προσδιορισμός της στάσης σε τόπο / του πλησίον στο <i>profligavit</i> ασύνδετο σχήμα
<i>et delevit:</i> κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός. Συνδέεται με την προηγούμενη παρατακτικά με τον συμπλεκτικό σύνδεσμο et .	
et: παρατακτικός, συμπλεκτικός delevit: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος παρακείμενος, ενεργητική φωνή του ρήματος β' συζυγίας <i>deleo, delevi, deletum, delēre</i> 2	delevit: ρήμα Hannibal: εννοούμενο υποκείμενο στο <i>delevit</i> copias: εννοούμενο αντικείμενο στο <i>delevit</i> .
<i>Populus Romanus cladem Cannensem pavidus audivit.:</i> κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με	

οριστική και δηλώνει το πραγματικό.	
Populus: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος, του ουσιαστικού β' κλίσης populus -i Romanus: ονομαστική πτώση ενικός αριθμός, αρσενικό γένος, του επιθέτου β' κλίσης Romanus, -a, -um cladem: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος, του ισοσύλλαβου ουσιαστικού γ' κλίσης clades, -is Cannensem: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος, του τριγενούς και δικατάληκτου επιθέτου γ' κλίσης Cannensis, -is, -e ravidus: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος, του επιθέτου β' κλίσης ravidus, -a, -um audivit: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος παρακείμενος, ενεργητική φωνή του ρήματος δ' συζυγίας audio, audivi, auditum, audire	audivit:ρήμα Populus: υποκείμενο στο audivit Romanus: ονοματικός ομοιόπτωτος,επιθετικός προσδιορισμός στο Populus cladem: αντικείμενο στο audivit. Cannensem: ονοματικός ομοιόπτωτος,επιθετικός προσδιορισμός στο cladem. ravidus: επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου στο ρήμα και αναφέρεται στο Populus.
In agro Falerno Hannibal ex insidiis Fabii Maximi se expedivit.: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό.	
In: πρόθεση + αφαιρετική agro: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος, του συγκοπτόμενου ουσιαστικού β' κλίσης ager, agri Falerno: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος, του επιθέτου β' κλίσης Falernus, -a, -um Hannibal: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος, του ουσιαστικού γ' κλίσης Hannibal, Hannibalis ex: πρόθεση + αφαιρετική insidiis: αφαιρετική πτώση, πληθυντικός αριθμός, θηλυκό γένος του ουσιαστικού α' κλίσης insidiae -arum Fabii: γενική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος, του ουσιαστικού β' κλίσης Fabius -ii/ -i Maximi: γενική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος, του ουσιαστικού , β' κλίσης Maximus -i = Μάξιμος se: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος της προσωπικής αντωνυμίας γ' προσώπου (εδώ λειτουργεί ως αυτοπαθητική) expedivit: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος παρακείμενος, ενεργητικής φωνής του ρήματος δ' συζυγίας expedio, expedivi, expeditum, expedire	expedivit: ρήμα Hannibal: υποκείμενο στο expedivit se: αντικείμενο στο expedivit (άμεση αυτοπάθεια) In agro: εμπρόθετος προσδιορισμός της στάσης σε τόπο στο expedivit Falerno: ονοματικός ομοιόπτωτος,επιθετικός προσδιορισμός στο agro ex insidiis: εμπρόθετος προσδιορισμός της απομάκρυνσης στο expedivit Fabii Maximi: γενική υποκειμενική στο insidiis.

Postquam XIV annos in Italia complevit: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης «Carthaginienses eum in Africam revocaverunt.». Εισάγεται με τον χρονικό σύνδεσμο Postquam, δηλώνει το προτερόχρονο, εκφέρεται με οριστική, γιατί μας ενδιαφέρει καθαρά από χρονική άποψη. Ο χρόνος είναι παρακείμενος, γιατί δηλώνει προτερόχρονο στο παρελθόν. Δηλώνει το πραγματικό γεγονός.	
Postquam: χρονικός σύνδεσμος XIV (quattuordecim): 14, απόλυτο αριθμητικό επίθετο, άκλιτο annos: αιτιατική πτώση, πληθυντικός αριθμός, αρσενικό γένος, του ουσιαστικού β' κλίσης annus -i in: πρόθεση + αφαιρετική Italia: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του ουσιαστικού α' κλίσης Italia -ae complevit: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος παρακείμενος, ενεργητική φωνή του ρήματος β' συζυγίας compleo, complevi, completum, complere	complevit: ρήμα Hannibal: εννοούμενο υποκείμενο στο complevit annos: αντικείμενο στο complevit XIV (quattuordecim): ονοματικός ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο annos in Italia: εμπρόθετος προσδιορισμός της στάσης σε τόπο στο complevit
Carthaginienses eum in Africam revocaverunt.: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό.	
Carthaginienses: ονομαστική πτώση, πληθυντικός αριθμός, αρσενικό γένος του τριγενούς και μονοκατάληκτου επιθέτου γ' κλίσης Carthaginiensis -is eum: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος της δεικτικής αντωνυμίας is, ea, id in: πρόθεση + αιτιατική πτώση Africam: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος, του ουσιαστικού α' κλίσης Africa -ae revocaverunt: γ' πληθυντικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος παρακείμενος, ενεργητική φωνή του ρήματος α' συζυγίας revoco, revocavi, revocatum, revocare	revocaverunt: ρήμα Carthaginienses: υποκείμενο στο revocaverunt eum: αντικείμενο στο revocaverunt in Africam: εμπρόθετος προσδιορισμός της κίνησης σε τόπο / άφιξης στο revocaverunt
Ibi Hannibal bellum cum Romanis componere frustra cupivit.: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό.	
Ibi: τοπικό επίρρημα Hannibal: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού γ' κλίσης Hannibal, Hannibalis bellum: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, ουδέτερο γένος του ουσιαστικού β' κλίσης bellum -i cum: πρόθεση + αφαιρετική Romanis: αφαιρετική πτώση, πληθυντικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικοποιημένου επιθέτου β' κλίσης	cupivit: ρήμα Hannibal: υποκείμενο στο cupivit και στο componere (ταυτοπροσωπία) componere: αντικείμενο στο cupivit και τελικό απαρέμφατο bellum: αντικείμενο στο componere cum Romanis: εμπρόθετος προσδιορισμός της εχθρικής διάθεσης στο componere Ibi: επιρρηματικός προσδιορισμός του τόπου στο componere Frustra: επιρρηματικός προσδιορισμός του

Romanus –i componere: απαρέμφατο, χρόνος ενεστώτα, ενεργητική φωνή του ρήματος γ' συζυγίας compono, composui, compositum, componere frustra: τροπικό επίρρημα cupivit: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος παρακείμενος, ενεργητική φωνή του ρήματος γ' συζυγίας cupio, cupivi (-ii), cupitum, cupere	τρόπου στο cupivit
Denique cum P. Scipione apud Zamam dimicavit: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό.	
Denique: χρονικό επίρρημα cum: πρόθεση + αφαιρετική Poplio: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος, του ουσιαστικού β' κλίσης Poplius –ii/ -i Scipione: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού γ' κλίσης Scipio -onis apud: πρόθεση + αιτιατική πτώση Zamam: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του ουσιαστικού α' κλίσης Zama –ae = Ζάμα dimicavit: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος παρακείμενος, ενεργητική φωνή του ρήματος α' συζυγίας dimico, dimicavi, dimicatum, dimicāre	dimicavit:ρήμα Hannibal: εννοούμενο υποκείμενο στο dimicavit cum P. Scipione: εμπρόθετος προσδιορισμός της εχθρικής διάθεσης στο dimicavit apud Zamam: εμπρόθετος προσδιορισμός της στάσης σε τόπο / του πλησίον στο dimicavit Denique: επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο dimicavit
sed Romani victoriam reportaverunt.: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό. Συνδέεται με την προηγούμενη παρατακτικά με τον αντιθετικό σύνδεσμο sed.	
sed: παρατακτικός, αντιθετικός σύνδεσμος Romani: ονομαστική πτώση, πληθυντικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικοποιημένου επιθέτου β' κλίσης Romanus –i victoriam: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του ουσιαστικού α' κλίσης victoria –ae reportaverunt: γ' πληθυντικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος παρακείμενος, ενεργητική φωνή του ρήματος α' συζυγίας reporto, reportavi, reportatum, reportāre	reportaverunt:ρήμα Romani: υποκείμενο στο reportaverunt victoriam: αντικείμενο στο reportaverunt